5. Джерела доходів місцевих бюджетів. *Децентралізація в Україні*: вебсайт. URL: https://decentralization.ua/news/7476 (дата звернення: 03.10.2025).

6. Мінфін – фінансові новини, валюта, банки, ринки і акції. Мінфін - все про *фінанси: новини, курси валют, банки*: вебсайт. URL: https://minfin.com.ua/ua/search/?q=%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B8&searchid=1783219&l10n=ru (дата звернення: 03.10.2025).

***Коваленко Вікторія Володимирівна,***
*доктор економічних наук, професор,*
*професор кафедри банківської справи;*
***Азаренков Сергій Григорійович,***
*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;*
*Одеський національний економічний університет*

## ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВ В УМОВАХ ЦИКЛІЧНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Банківський сектор є основою економічної стійкості та ключовим чинником забезпечення безперебійної роботи фінансових ринків і підтримки економічного зростання. В умовах посилення та прискорення глобальних економічних циклів, фінансова безпека банків, як головних фінансових посередників, набуває критичного значення.

Для України, як економіки, що розвивається, та перебуває в умовах затяжного воєнного стану та періодичних економічних криз, питання циклічної стійкості банків є надзвичайно актуальним і вимагає постійного аналізу та моніторингу.

*По-перше*, слід звернути увагу на використання інтегрованих моделей стрес-тестування.

Для мінімізації негативного впливу економічних циклів на банківський бізнес, існує потреба у розробці нових, інтегрованих моделей стрес-тестування. Ці моделі мають забезпечувати прогнозування впливу різних макроекономічних сценаріїв (рецесії, спаду, швидкого відновлення) на ключові показники фінансової безпеки банку: достатність капіталу, ліквідність та якість кредитного портфеля. Важливо, щоб модель враховувала взаємозв’язок між фінансовим, банківським та реальним секторами економіки.

У цьому контексті заслуговує на увагу макроекономічна модель, запропонована Джеундже Віані Біатате та Крук Джонатан [1], ка поєднує моделювання поведінкових та макроекономічних змінних для комплексного стрес-тестування кредитного портфеля. Також корисним для регуляторних органів є методичний підхід Цібака Любоша та співавторів [2], який емпірично

оцінює взаємодію банківських ризиків у кризові періоди в постраднянських країнах.

При розробці будь-яких моделей необхідно дотримуватися основоположних Принципів Базельського комітету з банківського нагляду щодо належної практики стрес-тестування [3].

*По-друг*е – це вплив цифрових технологій та кібербезпеки.

В науковій та практичній спільноті активно обговорюється вплив новітніх фінансових технологій (FinTech, AI, Blockchain) на циклічну стійкість та фінансову безпеку.

Теслюк С. та співавтори [4], наголошують на критичній потребі створення у банках спеціалізованих структурних підрозділів для управління мережевими ризиками, пов'язаними з цифровими технологіями. Водночас, Ситник Н. та Половчак І. [5], підкреслюють необхідність запровадження передових цифрових заходів для інформаційної безпеки банків, особливо в умовах воєнного стану.

Виходячи з цього, кожна фінансова установа має впроваджувати цілісний підхід до кіберзахисту, що інтегрує управління ризиками, технологічні інновації та розвиток професійних компетенцій персоналу.

*По-третє,* ESG-фактори та довгострокова стійкість.

Сучасна концепція сталого розвитку інтегрується в економічні цикли, що ставить перед банками завдання подальшого аналізу впливу ESG-факторів (екологічних, соціальних та управлінських) на їхню фінансову безпеку та циклічну стійкість.

Дослідження Едуардо С. та співавторів [6], демонструє можливість побудови ESG-портфелів із використанням байєсівської оптимізації, поєднуючи аналіз «ризик-дохід» з ESG-обмеженнями. Ланноне Б. та співавтори [7], довели, що інвестиції з урахуванням ESG-аспектів домінують над традиційними в періоди фінансової нестабільності, що робить їх необхідними для довгострокових інвестиційних стратегій.

Цікаві емпіричні дані надає дослідження Савлука С. та співавторів [8], яке показало, що інвестиційне кредитування банків може впливати на скорочення викидів парникових газів. Однак, автори зазначають, що країни з ринком, що формується (як Україна), приділяють менше уваги екологічному кредитуванню, зосереджуючись на комерціалізації.

Зосередимося на викликах для економіки України.

Україна, як країна з ринком, що формується (EMDE), стикається з типовими викликами: волатильність капіталу, залежність від сировини та геополітичні ризики.

*Для забезпечення стабільності національного банківського сектору актуальними є такі напрями:*

– подальша імплементація Базеля ІІІ;

– ефективне застосування контрциклічних інструментів (зокрема, калібрування ССуВ, інструменти LTV/DTI з урахуванням національної специфіки);
– посилення управління валютним ризиком;
– удосконалення механізмів санації та ліквідації;
– забезпечення операційної незалежності НБУ для прийняття складних рішень.

Для забезпечення фінансової стабільності банківського сектору в умовах прискореної циклічності економіки необхідний комплексний та адаптивний підхід. Він має поєднувати вдосконалення внутрішніх механізмів управління ризиками на рівні окремих банків (включаючи кібербезпеку та ESG-інтеграцію) з ефективним та гнучким макропруденційним регулюванням з боку Національного банку України.

*Цей комплексний підхід дає змогу виробити загальну стратегію забезпечення фінансової безпеки банків, яка повинна містити основні ключові позиції:*

1. Критична роль фінансової безпеки в умовах циклічності та воєнного стану.
2. Необхідність інтеграції макро- та поведінкових змінних у стрес-тестуванні.
3. Імператив цілісного кіберзахисту в умовах цифровізації.
4. Підвищення стійкості через інтеграцію ESG-факторів.
5. Посилення контрциклічного регулювання для ринків, що формуються.
6. Синтез внутрішнього управління та адаптивного регулювання.

**Список використаних джерел**

1. Djeundje Viani Biatate & Crook Jonathan. Incorporating behavioural and macroeconomic correlations for the prediction of bank capital for credit risk. Journal of the Operational Research Society. 2025. DOI: https://doi.org/0.1080/01605682.2025.2467774.

2. Cibák Ľuboš, Yermachenko V., Kovalov A., Zherdetska L., & Kretov D. The relationship between banking risks under the crisis: empirical assessment post-soviet countries data. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2024. Vol. 6(59. P. 37–49. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4531.

3. Basel Committee on Banking Supervision. Principles for sound stress testing practices and supervision. 2009. URL: https://www.bis.org/publ/bcbs155.pdf.

4. Теслюк С., Матвійчук Н., Левчук А. Фінансова безпека банківських установ в умовах цифровізації. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 60. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-117..

5. Ситник, Н., Половчак, І. Цифровізація та кібербезпека у забезпеченні фінансової безпеки банків в умовах війни. Галицький економічний вісник. 2024. Т. 89. № 4. С. 70-81. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.070.

6. Eduardo, C. Garrido-Merch´an Bayesian, Gabriel Gonz´alez Piris, & Maria Coronado Vaca . Optimization of ESG Financial Investments. Portfolio Management (q-fin.PM). [Submitted on 10 Feb 2023]. URL: https://arxiv.org/pdf/2303.01485

7. Lannone B. Duttilo P., & Gattone S. A. Evaluating the resilience of ESG investments in European markets during turmoil periods. Statistical Finance (q-fin.ST). Submitted on 4 Jan 2025. URL: https://arxiv.org/pdf/2501.03269.

8. Savluk S., Shulga N., Zherdetska L., & Serazhym Y. Environmental determination of banks investment lending in the EU. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2025. Vol. 1(60). P. 11–19. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4549

***Ковальчук Оксана Олександрівна,***
*здобувачка (першого) бакалаврського рівня вищої освіти,*
*спеціальність «Фінанси, банківська справа,*
*страхування та фондовий ринок»;*
***науковий керівник:***
***Скрипник Галина Олексіївна,***
*кандидат економічних наук,*
*доцент кафедри публічних фінансів;*
*Державний податковий університет*

## МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ: ЇХ РОЛЬ У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації та зростаючих економічних викликів, зокрема воєнних дій, фінансової нестабільності й потреби у відновленні економіки, співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями (МФО) набуває особливого значення. Такі інституції, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) та інші, відіграють ключову роль у стабілізації макроекономічної ситуації, підтримці реформ, розвитку інфраструктури та фінансового сектору.

Дослідження ролі міжнародних фінансових організацій у розвитку економіки України є актуальним, оскільки дозволяє оцінити ефективність зовнішньої фінансової підтримки, визначити перспективи подальшої співпраці та сформулювати пропозиції щодо підвищення результативності взаємодії з міжнародними інституціями.

Міжнародні фінансові організації (МФО) – це інституції, засновані на міжнародних угодах, головною метою яких є стимулювання економічного розвитку, підтримка фінансової стабільності та розвиток міжнародних